

Hazırlayan:

Prof. Dr. Kerem Alkin

Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Türkiye'de, referandum sonrasında, ekonomi ve piyasaların canlanmasına yönelik değerlendirmeler yoğunlaşırken, Fransa'da Euro yanlısı siyasetin ilk turdaki başarısı euroya yaramış gözüküyor. Euro, yeni haftaya 1,09 dolar civarını, Dolar-TL ise 3,62 TL civarını test etmiş olarak başlıyor. Washington'da, 4 trilyon dolar büyüklüğünde fonlar ise, Türkiye'ye yönelik yatırım iştahlarının arttığından söz etmişler. Önde gelen merkez bankalarının küresel krizde piyasalara bıraktıkları 9 trilyon doları çekecekleri yönündeki tartışmalar da hızlandı. Bu haftaki TCMB PPK toplantısı dikkatle takip edilecek.

- 16 Nisan Referandumu'ndan sonraki ilk haftanın ortasından itibaren, referandum sonrası daha yoğun bir gündemle ile ekonominin öne çıkması ve reformlara yoğunlaşılması, piyasalarda kendisini hissettirdi. Referandum sonuçlarının belli olması sonrası, dolar-TL kuru 3,62 TL'nin dahi altını test ederek referandum sonucunu fiyatlandırmış iken, referanduma yönelik siyasi tartışmalar ile, bir ara neredeyse tekrar 3,73 TL civarını kısa bir süreliğine gördükten sonra, tekrar 3,70 TL'nin altına geriledi ve geçen haftayı 3,65'in hemen altından kapattı. **Dolar-TL kuru, yeni haftaya Asya borsalarındaki işlemler ile, 3,62 TL'nin hemen altından başlayıp, sabahın ilk saatlerinde 3,62 TL'nin hemen üstünde seyrediyor.** Euro-dolar paritesi ise, 27 Mart'ta 1,0864 dolar düzeyindeyken, ABD Merkez Bankası'nın (FED) bu yıl en az 2 kez daha faiz arttıracağı beklentisi ve bilhassa FED'in bilanço küçültmesine yönelik tartışmalar ile, 7 Nisan'da 1,06 doların altında bir kapanış yaptıktan sonra, 21 Nisan Cuma günü, kapanışta 1,0728 doları gördü ve **Fransa'nın Euro Bölgesi'nde kalmasını savunan adayın, merkez sağ partisi Yürüyüş Hareketi'nin lideri Emmanuel Macron'un ilk turu önde tamamlaması, euro-dolar paritesine 23 Nisan pazar günü 1,0930 doları gördürdü. Parite, 24 Nisan pazartesi sabahına (bugün) 1,0859'dan başlamış durumda ve 1,0821 dolar ile 1,0937 dolar arasında hareket yaptı.**
- Euro-dolar paritesinin seyri veya genel manada ABD Doları'nın değeri açısından, **küresel piyasalar FED yetkililerinin bu yıl en az 2 kez daha faiz arttırma ve 2017 sonundan itibaren FED bilançosunun küçültülmesine yönelik açıklamalarına yoğunlaşmışken, bir yandan da ABD Başkanı Trump'ın hafta sonu, sosyal medya hesabından ABD vergi sisteminde köklü değişiklikler yapılacağına ve değişiklikleri Çarşamba günü açıklayacağına dair yaptığı açıklama da, ABD Doları'nın değerini aşağı yönde etkiledi. 7 Nisan'da 101.18 puana kadar çıkmış olan Dolar Endeksi, 21 Nisan Cuma gününü 100 puanın altında, 99.98 puandan kapatmış gözüküyor. Dolar Endeksi 24 Nisan ile**

başlayan yeni haftaya, 98.96 puandan başlamış durumda ve yukarı-aşağı yönde salınıyor. Dolardaki kısmi güç kaybı, 24 Nisan pazartesi sabahı dolar-TL kurunu da 3,62 TL civarında denge bulma noktasına getirmiş durumda. Keza, 20 Mart'ta yüzde 11,64, 14 Nisan'da ise yüzde 11,46 olan 2. el hazine kağıdı faiz oranı da, 21 Nisan'da, yani geçen cuma yüzde 11,15'i görmüş durumda. Bu haftanın en kritik konusu TCMB Para Politikası Kurulu toplantısı. 26 Nisan'daki toplantıda, piyasa faiz koridoru ve temel para politikası faiz oranı olan 1 haftalık repo faiz oranında bir değişiklik beklemez iken, geç likidite penceresinde 25 ile 50 baz puan arası bir artış ile, yüzde 12 ile 12,25 arasına bir yükselme kararı bekleniyor.

- Referandum sonrasındaki, bir hafta boyunca, Borsa İstanbul'a artan yabancı yatırımcı ilgisi ile, BIST 100 Endeksi de, 21 Nisan Cuma günü gördüğü 92.423,93 puan ile, 22 Mayıs 2013 tarihinden sonra tarihinin en yüksek kapanışını gerçekleştirdi ve borsada hisse senetleri işlem gören şirketlerin toplam piyasa değeri de tüm zamanların en yüksek seviyesi olan 718 milyar liraya ulaştı. Referandum sonrasında, ekonomi çevreleri ve piyasalarda reformların ivme kazanacağına dair beklenti, Başbakan Yardımcısı Şimşek'in Washington'da, Dünya Bankası-IMF geleneksel ilkbahar ortak toplantısı vesilesi ile katıldığı toplantılarda, Türkiye'nin yoğun bir reform süreci dönemine girildiğini belirtmesi, Türkiye'ye yönelik yatırımcı ilgisini yoğunlaştırmış durumda. Uluslararası finans çevreleri ve piyasa profesyonelleri, Türkiye'nin reformlarla ile kendisine 'yeni hikaye' oluşturması halinde, 2022-2027 döneminde, Borsa İstanbul'da var olan şirketlerin toplam piyasa değerinde dolar bazında 3 veya 4 katlık bir artış potansiyelinin net olarak gözlemlendiğini belirtmektedir. Maliye Bakanı Ağbal da, Washington'da yaptığı açıklamalarda, 4 trilyon doları temsil eden uluslararası yatırım fonlarının, referandum sonrası, Türkiye'ye yönelik yatırım iştahlarının ciddi ölçüde arttığını, reformları heyecanla beklediklerini vurguladı. Yurtiçinde de, yatırım amaçlı ve yatırımların finansmanı amaçlı olarak, sadece bir haftada SPK'ya özel sektör tahvil ihracı başvurusu 18,3 milyar TL'ye ulaşmış durumda.
- Euro Bölgesi'nde şirketlerin gelecek planlarını ölçen satın alma yöneticisi endeksi nisan ayında beklentilerin üzerine çıktı. Ekonomi araştırma kuruluşu IHS Markit Economics'in açıkladığı verilere göre imalat sektörü endeksi son altı yılın en yüksek seviyesine çıkarken hizmet sektörü endeksi de yükseldi. Ortalama endeks ise yine son, 72 ayın, 6 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Fransa'nın performansı beklentileri belirgin bir şekilde aşarken bölgenin lokomotifi Almanya'dan daha karışık sinyaller geldi. Alman sanayisinde çarklar hızlanmaya devam etti fakat hizmet sektöründe gerileme yaşandı. Satın alma eğilimi bölgenin lokomotifi konumundaki Almanya ve Fransa dışındaki ülkelerde de güçlendi. Bu bölge genelinde daha dengeli bir büyümenin sinyalini vermesi açısından önem arz ediyor. Euro Bölgesinde nisan ayı öncü imalat sanayi PMI, mart ayındaki 56,2 puandan 56,8 puana, öncü hizmet sektörü PMI da 56 puandan 56,2 puana yükseldi. Nisan ayında PMI verilerinin ön dökümü, Euro Bölgesinde büyümenin ivme kazandığına işaret etti. Ayrıca verilere göre, firmaların artan taleplere ve iyimserliğe paralel olarak, işletme kapasitesini artırmasından dolayı, istihdam

oluşturma oranı neredeyse on yılın en yüksekine ulaştı. Bu arada fiyat baskısı son altı yılda görölen en güçlü seviyelerde kaldı.

- ABD Merkez Bankası (FED), Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve Japonya Merkez Bankası'nın (BoJ) küresel krizle mücadele için uyguladıkları bol para politikaları, 3 bankanın bilançosunu 13 trilyon dolara çıkarmıştı. **Bankalar, özellikle son 9 yılda bastıkları 9 trilyon doları geri çekmenin yollarını arıyor.** 2008'de patlak veren küresel finans krizi dünya ekonomisini 1929'da yaşanan Büyük Buhran'dan bu yana görülmemiş bir felaketin eşiğine getirmişti. Bankalar ortaklaşa açıkladıkları bol para politikalarıyla (Quantitative Easing-QE) piyasalara nakit eksikliğinin olmadığını ve yakın zamanda olmayacağını duyurmuşlardı. Bankalar şimdi özellikle 9 yılda piyasaya aktardıkları 9 trilyon doları nasıl çekeceklerini düşünmeye başladılar. **Bol paranın çekilmesi ise borçluluk seviyesi yüksek olan ölkeler için yeni sorunları beraberinde getirecek.** Ayrıca, arzın azalmasıyla birlikte değeri artacak olan dolar, başta petrol gibi dolarla işlem gören emtianın fiyatını da etkileyecek. ECB ve BoJ'un, önümüzdeki 2 yıldan önce bol para politikalarından çıkmaları beklenmiyor. **FED ise, bu yıl sonunda 2018 ve 2019 vadeli toplam 783 milyar dolarlık varlık alımlarını sonlandırarak sünger operasyonuna başlayacak.**
- **Bina İnşaatı Maliyet Endeksi (BİME), bu yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7 arttı. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2017 yılının ilk üç aylık dönemine ilişkin BİME sonuçlarına göre, söz konusu endeks ilk çeyrekte, geçen yılın son çeyreğine göre yüzde 7, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16,3 ve dört çeyrek ortalamalarına göre de yüzde 10,3 artış gösterdi. BİME'de bu yılın birinci çeyreğinde işçilik endeksi bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,3, malzeme endeksi ise yüzde 7,2 artış kaydetti. Geçen yılın aynı çeyreğine göre işçilik endeksi yüzde 12,6 ve malzeme endeksi yüzde 17,5 yükseldi.**